

III. BRNĚNSKÁ INTEGRAČNÍ PLATFORMA

Tentokrát na téma: UKRAJINA

ZÁPIS Z JEDNÁNÍ

KDY A KDE: 27. 6. 2022, od 9:00 do 14:00 hod., Společenský sál radnice městské části Brno-střed, Dominikánská ulice č. 2.

PRŮBĚH JEDNÁNÍ:

8:30–9:00 registrace

9:00–10:00 úvodní prezentace:

- přivítání (Ing. Marek Fišer, radní a předseda Poradního orgánu SMB pro otázky integrace cizinců)
- představení průběhu a formátu setkání (Mgr. Martin Nawrath, facilitátor)
- ukrajinští uprchlíci v kontextu integrační politiky města Brna (Mgr. Lenka Šafránková Pavlíčková, Odbor sociální péče MMB)
- data a výzvy současné uprchlické krize (doc. PhDr. Daniel Topinka, Ph.D., Univerzita Palackého v Olomouci, SocioFactor)
- projekt síťování aktérů v Brně pro pomoc uprchlíků z Ukrajiny (Brno pro Ukrajinu)

10:15–13:00 pracovní skupiny

13:00–13:30 oběd

13:30–14:00 představení výstupů z práce jednotlivých skupin, diskuse, závěr

1. Pobyt a bydlení, bezpečí

(Pobytová legislativa, hromadná ubytování, bydlení v rodinách, ubytovny, dlouhodobé vs krátkodobé bydlení, soukromé ubytování, rezidenční parkování, komunální odpad, jednání s úřady v místě bydliště, vyřízení dokladů a potvrzení, prevence kriminality a bezpečnostní rizika a potřeby, městské bydlení, potřeby a informovanost všech stran, jiné...)

Co funguje, o co se můžeme opřít, co můžeme rozvíjet

- Velkou část lidí se podařilo ubytovat. První fáze byla zvládnutá i přes velkou náročnost a chaos relativně dobře. Výzvou bude přechod z krizového bydlení do dlouhodobě udržitelného bydlení.
- Na počátku silná **solidární vlna občanské společnosti** (sdílené bydlení x není to dlouhodobě udržitelné řešení).
- Velmi dobře fungující privátní a neziskový sektor, solidární vlna v privátním sektoru (nabídka ubytovacích kapacit v hotelech, penzionech apod.).
- Web *Pomahejukrajine.cz* (v počátcích velmi pomohl, nyní je potřeba aktualizovat nabídku, aby adresovala poptávku).
- Ve **hromadných ubytovacích zařízeních** se podařilo ubytovat stovky osob (např. kasárna, hotel Myslivna v Brně). Jedná se spíše o krizové ubytování, některým lidem se již podařilo najít dlouhodobější bydlení po vlastní ose, další se daří propojit s organizacemi, které jim mohou pomoci.
- **Diecézní charita Brno**: na několika farách se podařilo ubytovat dlouhodobě (na 1 rok) desítky až stovky lidí. Za důležité považujeme, že se lidí nemusí přesouvat, přetrhávat vztahy, ale naopak se daří budovat komunitu a stabilnější prostředí.
- **Vesna**: Podařilo se vytvořit ubytování pro až 80 osob se zvláštní citlivostí. Původně mělo být ubytování na 3 měsíce, ale podařilo se jej prodloužit na 1 rok.
- **Správa uprchlických zařízení** ve spolupráci s **SOS dětské vesničky**: podařilo se převést a zajistit ubytovací kapacity pro **pěstounské rodiny** (několik autobusů).
- **Statutární město Brno** zajistilo ubytovací kapacity pro ukrajinské zdravotní sestry, zabydlelo desítky dalších rodin v bytech či DPS. Finančně podpořilo vznik dalších ubytování (Vesna).
- Jako pozitivum vnímáme **silnou ukrajinskou komunitu**, která v ČR pobývala již před vypuknutím konfliktu. Alespoň část nově příchozích zde měla vazby na další rodinné příslušníky nebo známé. Ukrajinci, kteří jsou v ČR dlouhodobě, se významně zapojili do pomoci.
- Některé organizace si pochvalovaly **spolupráci s** městskou, státní i cizineckou **policí** (další organizace zmiňovaly opačnou zkušenost, viz *Slabé stránky*).

Příležitosti pro město:

- Více **čerpat ze zkušeností z terénu** (od terénních pracovníků).
- Věnovat se situaci v **hromadných ubytovacích zařízeních** (ve spolupráci se státem, dalšími obcemi, neziskovým sektorem) – s cílem **zklidňování situace**, komunikace s částí veřejnosti, u které je patrná zvedající se vlna nevole vůči ukrajinským uprchlíkům.
- Vytvořit pozici/institut **koordinátora bydlení (poradenství, řešení právních otázek, centrum informací)**

Kde se opakují potíže, na co jsou opakované stížnosti, jaká hrozí rizika do budoucnosti?

- **Chybějící informace ohledně pobytu: především** v počátcích války - informace se nikde nesbíhaly, v počátcích pracovníci v terénu postrádali institucionální podporu a přesné informace, bylo těžké až nemožné odlišit falešné doklady od pravých, nebylo se kam obracet, policie byla zahlcená.
- Zpočátku nebyla **mezi aktéry** ochota ke sdílení informací, **neochota spolupracovat**, spojit síly. Vše fungovalo spíše na bázi osobních kontaktů.
- Jak rozlišovat mezi Ukrajinci, kteří zde žili již před válkou a těmi, kteří přišli z válečných zón? Uprchlíci mohou požádat o mezinárodní ochranu (buď formou azylu, nebo formou doplňkové ochrany, která je udělována na dobu neurčitou), počítejme s tím, že o mezinárodní ochranu budou žádat i lidé, kteří tu již žili.
- Nesprávná a/nebo **neaktualizovaná data** ohledně místa ubytování.
- **Kyvadlová migrace** jako velké bezpečnostní riziko.

- Ve fyzickém prostředí obrovské riziko ze strany **překupníků, obchod se sexem, human trafficking** a to zejména pro rizikové skupiny (mladé ženy, matky s dětmi), na které často překupníci čekají již na hranicích a nádražích. Ženy a děti často nemají dostatek informací a snadno se dostanou do role oběti, policie nepodává informace, romské ženy navíc často musí čelit rasismu.
- **Ohrožení sociálně vyloučených skupin a zejména romské komunity.** Obzvláště ohrožené jsou matky s dětmi a děti, které přicházejí samostatně. Situace stále nemá systematické řešení.
- Neuspokojivé řešení situace ohledně **dětí, které přicházejí samostatně.** Neexistuje přehled o tom, kolik takových dětí tady je a kde jsou.
- **Nedostatek míst ve školách a školkách** matkám znemožňuje řešit jak situaci v bydlení, tak hledání a výkon zaměstnání.
- V současnosti se **bezpečnostní rizika** rozšiřují z fyzického prostoru do **online** prostředí v podobě sílících **dezinformací.** Dezinformace se šíří jak u české veřejnosti, tak mezi samotnými uprchlíky (částečně se jedná také o šíření nesprávných informací nevědomě).

RIZIKA DO BUDOUCNOSTI:

- V současné chvíli je zde cca 18,5 tis. Ukrajinců (cca 9 tisíc dětí, 6 tisíc žen, 3 tisíce mužů, 500 seniorů) – jak situaci řešit dlouhodobě?
- **Plné ubytovací kapacity, nedostatek míst ve školách a školkách.**
- Obraz ukrajinských uprchlíků se v očích části veřejnosti mění, **solidarita opadá, dezinformace** se šíří.
- Riziko vzniku **ukrajinských ghett.**
- **Nesystematičnost** péče může vést k dalším problémům s bydlením, provázanost témat vzdělávání – práce - bydlení (např. matka, která nemůže umístit děti do vzdělávacích zařízení, nemůže sehnat práci a nemůže si dovolit řešit situaci s bydlením, riziko propadávání sítím.)
- Jak řešit situaci při **přechodu z krizového do dlouhodobého bydlení?**
- Riziko, že pomoc ze soukromého sektoru se vyčerpá (i vzhledem k **rostoucím cenám energií a inflaci**).

Kde vidíte příležitosti pro změnu, nové nápady?

- **Lépe sbírat data** u nově příchozích (místo pobytu + aktualizace, informace o vzdělání)
- **Podporovat (i finančně) návraty do země původu.** X Riziko předčasných návratů.
- **Monitorování** ukrajinsko-rusky mluvícího **organizovaného zločinu** (např. noční kluby), **proškolovat** v této oblasti pomocné profese a zajišťovat tok informací do ukrajinské komunity.
- Pracovníci v terénu potřebují **jednotné informace**, které se nebudou měnit „každý den“.
- **Koordinátor bydlení na MMB** (terénní služby a právní poradenství např. v oblasti nájemního bydlení, ale i pracovních smluv apod.)
- **Koordinátor integrace na MMB** (viz výše – provázanost jednotlivých témat; pro nově příchozí je obrovské množství informací, které musí získat a zorientovat se v nich, zahlcující. Pokud se informace a podpora nikde nesbíhá, musí každý jednotlivec nebo rodina vyhledávat informace samostatně, což je v tak krizové situaci extrémně náročné a integrace jako celek vážně).
- **Zesystematizování pomoci**, která je stále velmi organická.
- **Interkulturní školení pro Ukrajince** (soužití, sousedství, domovní řád, péče o byt, ...), Edukace nově příchozích – zvýšení jejich informovanosti: jaká mají práva, možnosti, povinnosti? (U Ukrajinců panuje velká nedůvěra k úřadům – jak to řešit?)
- **Překladařské zajišťování městem.**
- **Edukace zaměstnanců pracujících v systému** (veřejná správa, pomocné profese).
- Revize **financování krizových plánů** (zvýšená finanční podpora).

2. Vzdělávání dětí (formální i neformální) do 18 let z pohledu dětí s OMJ (odlišný mateřský jazyk) a jejich rodičů

(Rodičovská dovolená, mateřské školy, ZŠ a SŠ, vzdělávání žáků s OMJ, potřeby rodičů, dětí, volný čas, informovanost, kulturní a jazykové bariéry, adaptace dětí po nástupu do školy, zorientování rodičů a rozvoj komunikace s rodiči dětí, jiné...)

Co funguje, o co se můžeme opřít, co můžeme rozvíjet?

- Využívání ukrajinských profesionálů, především vzdělavatelů.
- Zájem institucí, organizací se zapojit, pomáhat.
- Spolupráce s nízkoprahovými zařízeními pro děti a mládež (NZDM) a profesionálními interkulturními pracovníky.
- Jazykové kurzy (Centrum pro cizince).
- Dětské skupiny – nejen v ukrajinštině, ale společně s českými dětmi, příprava pro další vzdělávání.
- Potenciál ukrajinské expat komunity.
- Existující vzdělávací infrastruktura:
 - nejsme v bodě nula -> už tu probíhají kurzy, adaptační skupiny a další
 - organizace už od března na situaci reagují a pracují s ní, důležitá role dobrovolnických organizací.
- Proběhly zápisy/místa ve školách ještě jsou.
- Příklady dobré praxe z inkluzivních škol se sítí podpory, např. Šlapanice.
- Aktivity, kterých se mohou účastnit české i ukrajinské děti, např. výlety.

Kde se opakují potíže, na co jsou opakované stížnosti, jaká hrozí rizika do budoucnosti?

- Mateřské školy nemají kapacity, rodiče neví co dělat, pokud potřebují jít do práce.
- Nesrozumitelná nabídka, neví kde hledat informace.
- Nabídka ne vždy reaguje na potřeby, !které zároveň dostatečně neznáme, nemáme zmapované.
- Kdo je prostředník, přes koho tlumočit nabídku organizací a zabezpečí překlady?
- Ukrajinci jsou diverzifikovaná skupina, co do možností a kompetencí, ale je na ně pohlíženo jako na homogenní skupinu.
- PR vnímání situace – problém nedostatku míst ve školách sváděn na Ukrajince, přitom tomu tak není.
- Bojí se ztráty návaznosti a identity, která přichází se změnou kurikula.
- Systém klade překážky k zapojení UK zaměstnanců v jejich odbornostech.
- Nemožnost pokračovat v zájmech (kroužky).
- Ve třídách chybí prostor pro vytváření sociálních vazeb.
- Do škol přichází traumatizované děti a školy a služby na to nejsou připravené. Spousta dětí do škol vůbec nenastoupila.
- COVID - hrozí nám opakování celého příběhu s technickou nevybaveností a nedostatečnými podmínkami pro online výuku.
- Segregované třídy často trpí sníženou kvalitou výuky ze strany vyučujících (“at si hrají”).
- Středoškoláci jsou posíláni zpět na základky, na učňáky, úřad práce; SŠ je nechťejí.
- Děti mají souběžnou ukrajinskou výuku a neví jak to skládat.
- Rodiče nemají znalost toho, jak systém funguje a mají tendenci se nechat odbyt nebo si nechat špatně poradit -> např. neochotou škol zapsat mi dítě i přes spádovost.
 - tyto dezinformace pak sdílí dál mezi sebou
- Odrazující chování školních institucí – odmítání přihlášek, zvýšená kontrola místa pobytu (včetně nestandardních požadavků – např. rozhovory s pronajímateli apod).
- Chybí dostupnost právní pomoci.
- Hrozí zvýšená výpadovost ze vzdělávacího systému.
- Sítě podpory mají nebezpečný potenciál stát se segregovanými skupinami.
- Nízká flexibilita úřadů.
- Tlak se přenáší z rodičů a učitelů na žáky.
- Odlišný školní systém na Ukrajině a zde – nesnadné se v tom zorientovat.

- Přijímací zkoušky na střední školy v příštím roce – problematické, nedostatečně nastavená podpora pro děti.
- Segregované školy – z dlouhodobého hlediska se děti v ČJ jazyce neposouvají díky blízkosti svých vrstevníků – cizinců, ztv. dlouhodobý přístup, kdy i rodiče mezi sebou sdílejí, jakých možností, co se týká škol, využít nebo nevyužít, resp. kam jít a kam nejít.
- Přestup ze základní na střední školu – vysoké riziko předčasného ukončení školy, problematická ČJ a následně vliv i kolektivu.

Kde vidíte příležitosti pro změnu, nové nápady?

- Síťování, propojování (a někdo, kdo to zaštití)
 - např. setkávání školních komunit (žáci, rodiče, učitelé...).
- Využívat lidí z Ukrajiny/profesionálů, například psychologů.
- Integrované platformy s Ukrajinci.
- Vyvinout tlak od zřizovatelů na inkluzi a dodržování pravidel.
- Strop na maximální počet nebo poměr ukrajinských dětí ve třídě.
- Zapojit organizace do informačního servisu o školách a možnostech neformálního vzdělávání.
- I těm, kteří se budou chtít vracet, podávat češtinu jako příležitost.
- Směřovat na smíšené třídy.
- Supervize učitelů s facilitátory, sociálními pracovníky, expaty.
- Víc se zaměřit na vzájemné poznávání, a tím na prevenci.
- Komunikace směrem k rodičům, osvěta, orientace v legislativě – na co mají nárok a o co mohou žádat.
- Práce s traumaty dětí – příležitost pro změnu v rámci nového přístupu k učení.
- Adaptační skupiny.
- Politicky a integračně výhodné řešení – navýšit kapacitu pro všechny děti – smíšené třídy/ skupiny pro všechny.
- Metodik pro pedagogy při práci s dětmi a dětmi s OMJ.
- Budování sociálních vztahů – riziko pro děti, otázka důvěry a práce na vytvoření funkčních kolektivů.
- Propojování českých a ukrajinských dětí.
- Komunitní akce ve škole pro děti a dospělé.
- Zdravé vztahy ve školních kolektivech – preventivní programy.

3. Vzdělávání dětí s OMJ z pohledu škol a volnočasových zařízení

(Podpora školy a pedagogů pro zvládnutí specifík pedagogické práce, systémová řešení problémů na půdě školy, eliminace kulturních a komunikačních bariér, spolupráce institucí formálního a neformálního vzdělávání, podpora doučování a rozvoje osobnosti, spolupráce pedagogů volného času se školským poradenským pracovištěm a výchovnými poradci, potenciál neformálního vzdělávání v integraci dětí s OMJ, jiné...)

Co funguje, o co se můžeme opřít, co můžeme rozvíjet?

- **DVPP a dotační programy:** dotační programy byly rychle vypsány a byly jednoduché, mnoho možností dvpp pro učitele
- GO STUDY a Podané ruce --> tipy na kurzy pro mladé
- Škola má možnost síťovat, propojovat různé aktéry
- ZŠ umí dělat monitoring rodin
- Využití psychologa z Ukrajiny podle Lex ukrajina (jen z části, někde se nedařilo)
- Březen až duben velká nabídka volnočasových aktivit
- Spolupráce s MUNI- pedagogickou fakultou-> sehnání dobrovolníků
- Nesehnutí: buddy program
- Knihovna Jiřího Mahena - spolupráce se školami
- Funguje spolupráce PPP – ZŠ - tlumočnick
- Chybí nabídka jazykových kurzů pro mladé dospělé (16-17 let), ale zafungovalo zapojení soukromého sektoru (IBM uspořádala kurzy pro mladé dospělé)

Kde se opakují potíže, na co jsou opakované stížnosti, jaká hrozí rizika do budoucnosti?

- **Oblast kapacit zařízení, přesunů, segregace:** neochota ZŠ / MŠ přijímat žáka a obecně malá kapacita MŠ/ZŠ (do kapacit ve školách jsou započteny i odborné místnosti). Školy neví, kolik dětí nakonec nastoupí. Přesuny dětí z místa na místo a snaha držet místo ukrajinským dětem znesnadňuje přesuny českých dětí.
- Neexistuje mapování žáků, navíc ukrajinští rodiče nehlásí odjezdy.
- **Zaměstnanci a pedagogové:** problém je zaměstnávání odborných ukrajinských kapacit jako nepedagogických pracovníků (minimum peněz pro ně), administrativní problémy při zaměstnávání odborných kapacit z Ukrajiny ve škole. Jak najmout kvalitní ukrajinskou učitelku?
- Chybí personální pomoc školám - nedostatek učitelů (například češtinář).
- **Lex Ukrajina a dotace:** Legislativa se mění, procesy jsou dlouhé, školy potřebují podporu ve zpracování projektu.
- Nejistota jazykové úrovně u ukrajinských pedagogů (B1 C1 C2).
- Chybí **flexibilita v oblasti financí** (více dětí znamená nové lavice, více pomůcek, větší stres pro učitele. Čím vyšší stress, tím větší nemocnost. Čím více dětí škola má, tím méně peněz dostane.
- Finance učitelů - neroste ohodnocení s nárůstem práce.
- **Práce s jinakostí:** nepřipravenost institucí na jinakost, nepřipravenost pedagogických pracovníků na práci s psychickým traumatem. Reflektování původní kultury ve školách – neděje se.
- Riziko " upřednostňování" (obraz z médií) dětí z Ukrajiny --> příklady dobré praxe mohou vyvolávat špatnou náladu v české společnosti
- Občas nedokážeme včas detekovat děti se SVP (speciálními vzdělávacími potřebami), na Ukrajině dále existuje jiný systém vzdělávání pro děti se SVP, děti se tolik neintegrují do systému.
- **Informovanost:** chybí ucelený zdroj informací mezi školou a rodiči, školy neví, kde si mají říci o pomoc. Je také třeba neustále ukrajinské rodiče informovat (Například o odjezdech, omluvenkách, „banálních“ věcech).
- Školy mají rozdílné požadavky na rodiče oblasti prokázání spádovosti.
- Současná situace má za následek nižší podporu pro ostatní cizince.
- Problematika očkování u dětí (MŠ) --> problém prokazování očkování.
- Dětem chybí ZUŠ, jsou na to z Ukrajiny zvyklé.

Kde se opakují potíže, na co jsou opakované stížnosti, jaká hrozí rizika do budoucnosti?

- **Statistika a monitoring:** Existuje statistika dětí se SVP? Existuje statistika prvňáčků?
- Příležitost pro město: může zmonitorovat ty, co chtějí zůstat, dále pedagogické pracovníky, na které by pak mohlo zacílit a učit je česky.
- Základní školy mohou dělat monitoring rodin, mají k nim blízko
- Podpora výuky ČJ, katedry českého jazyka.
- Nutnost edukace pedagogických pracovníků v oblasti jinakosti.
- Zaznamenáváme velký zájem o kurzy například pedagogů a zdravotníků z Ukrajiny.
- Opakované informování o zvyklostech.
- ZUŠ pod záštitou ukrajinských učitelek.
- **Podpora škol:** podpora managementu škol--> chceme konkrétní kontakt na informovanou osobu, na kterou se můžeme obracet např. z MMB, supervizní podpora školám i SVČ, informování o příkladech dobré praxe!
- **Rozšíření adaptačních skupin:** vznik skupiny pro děti se SVP, personální podpora adaptačních skupin (nenechte to jen na studentech), vytipování prostorů města pro poskytování vzdělávání-> IHNED + vybavení učeben a nových prostorů, nestačí jen místnost!
- Návrh: spolufinancování pedagogů z Ukrajiny Ukrajinou.
- Problém: do školy nepřichází zákonný zástupce (překročení legislativy).
- Riziko dětí bez doprovodu.
- Existuje mnoho pěkných materiálů, nejsou však ucelené pro každodenní výuku. **Ocenili bychom nějaký ucelený materiál, není totiž prostor pro přípravu.**

TIPY NA VZDĚLÁVÁNÍ A INTEGRACI

- Slovo 21- video: Vítejte v České republice.
- Materiál cizinci.cz --> Máte ve škole žáka cizince?
- Pro management škol--> Manuál lokální integrace--> Karta pro Ukrajinu.
- Asociace pro mezinárodní otázky: projekty, kurzy, dvpp online.
- Pedagogická fakulta--> výuková videa.

4. Práce a ekonomická soběstačnost, vzdělávání dospělých

(Český jazyk, krátkodobá x dlouhodobá práce, bezpečnost – pracovní vykořisťování atd., rekvalifikace, nostrifikace, informovanost, osoby ohrožené na trhu práce – ženy samoživitelky atd., další vzdělávání dospělých, potřeby zaměstnavatelů, jazykové a kulturní bariéry, využívání schopností, dovedností a kvalifikace cizinců ve městě, využití jejich potenciálu...)

Co funguje, o co se můžeme opřít, co můžeme rozvíjet?

Jazyk:

- Kurzy (čeština a angličtina) běží ve velkém rozsahu.
- Zaměstnavatelé nevyžadují češtinu, pokud to není bezpodmínečně nutné.
- Za účelem podpory zvládnutí jazyka běží mnoho neformálních aktivit, mohlo by jich být i více.

Příklady dobré praxe:

- Veletrhy práce/setkání zaměstnavatelů a zájemců.
- Zaměstnávání ve volnočasových aktivitách (učitelé hudby...).
- Kvalitní kariérové poradenství pro všechny cizince.
- Dobrovolnictví.
- Adaptační skupiny a aktivity.

Kde se opakují potíže, na co jsou opakované stížnosti, jaká hrozí rizika do budoucnosti?

Ztráta kvalifikace:

- Mnoho osob pracuje na místech pod svou kvalifikací.
- Často důvodem neznalost češtiny, na kterou nemohou chodit, protože pracují /i na směny/.
- Úřad práce dosud nemá vysoutěžené dodavatele kurzů češtiny pro cizince jako základní rekvalifikace (subjekty se nehlásily do VŘ).
- Úřad práce nabízí nekvalifikovaná místa, pokud není vyřízená nostrifikace (administrativa je dlouhá a nostrifikovaný diplom často není ani potřeba).
- Z nouze a z potřeby pracovat přijímají rychle podkvalifikovaná místa a pak nemají čas na vzdělávání.

Další problematické body:

- Specifika u zdravotníků – chybějící profese v ČR, ale cesta pro lékaře i zdravotní sestry je velmi dlouhá - přes aprobační zkoušky a nostrifikace.
- Rizika nelegálního zaměstnávání.
- Rizika při podnikání – neznalost legislativy, trhu...
- Rizika pro zaměstnavatele i poskytovatele bydlení.
- Rizika zacházení s osobními údaji.
- Na trh práce budou brzo vstupovat mladí dospělí, kteří dorazili s rodiči – volba povolání atd.
- Vysokoprahovost může způsobovat problém pro „krátkodobé“ zaměstnání.

Kde vidíte příležitosti pro změnu, nové nápady?

Rekvalifikace od ÚP:

- Potřeba změkčit podmínky ohledně znalosti češtiny pro zabezpečenou rekvalifikaci.
- Potřeba zařazovat cizince do rekvalifikace, aktivně nabízet, informovat o možnostech.
- Povolit možnost závěrečné zkoušky při rekvalifikaci s tlumočnickem.

Komunikace a spolupráce:

- Přes datové schránky aktivně propojovat zaměstnavatele s uchazeči.
- Lepší matching volných míst s uchazeči, cíleně ne hromadně.
- Informovat zaměstnavatele o specifikách skupiny, o potřebách příchozích...
- Tlak na flexibilní úvazky, informovanost pro obě strany.

Práce s veřejným míněním:

- Příklady úspěšných Ukrajinců, integrovaných v pracovním životě na kvalifikovaných místech.
- Odbourávání stereotypů o Ukrajincích jako nequalifikovaných (data o vzdělání příchozích do médií).

Online prostory pro nabízení a poptávání práce:

- Nevytvářet nové instituce ale zapojit/propojit stávající.
- Aplikace viz uber na brigády.
- Využívat již existující kanály a platformy, ve které mají Ukrajinci důvěru.
- Aktualizace dat již existujícími strukturami.
- Vyčlenění mediátora např. pro skupiny na soc.sítích.
- Zkompetňování skrze interkulturní a terénní pracovníky.
- Monitorování skupin.
- Propojování již zde usídlených s nově příchozími, předávání informací.

Zapojení MMB a JMK jako zaměstnavatelů pro příchozí z Ukrajiny

- Město a kraj jdou příkladem.
- Problémy majority i minorit jsou stejné, řešit společně.
- Podpora pilotního projektu na jazykové a odborné vzdělávání ukrajinských zdravotníků pro jejich rychlý přístup do českého zdravotnictví.

5. Sociálně – zdravotní integrace

(Dostupnost a realizace zdravotní péče, informovanost, dostupnost sociálních služeb, právní a sociální poradenství, jazykové a kulturní bariéry, potřeby lékařů, zdravotnických zařízení a sociálních služeb, podchytení ohrožených skupin, zvýšení zdravotní gramotnosti cizinců a informovanosti v péči o zdraví.)

Co funguje, o co se můžeme opřít, co můžeme rozvíjet?

- informovanost v ukrajinském jazyce – poměrně rychle bylo k dispozici mnoho informací v ukrajinštině.
- Zafungovalo síťování mezi brněnskými NNO, vzájemné odkazování, společné projekty, neformální kontakty.
- Pozitivně hodnotíme solidární dávku.
- Zafungovala péče o těhotné a psychologická práce (podpůrná síť pod Ukrajinským centrem).
- Rychlý překlad aplikace Záchranka.
- Humanitární pomoc Brno pro Ukrajinu a Vesna.
- COVID připravil některé veřejné instituce na fungování v nepředvídatelných podmínkách.

Kde se opakují potíže, na co jsou opakované stížnosti, jaká hrozí rizika do budoucnosti?

- **Chybí garance finančního pokrytí zdravotních a sociálních služeb ze strany státu** – chybí samostatný rozpočet.
- **Krizové plány** – chybí finanční stránka věci – kdo tyto aktivity zaplatí? Plány je třeba pravidelně aktualizovat.
- **Na integrační opatření není navázané financování** (spoléhání na projekty).
- Systémem v tuto chvíli zcela propadají **ukrajinské děti se speciálními vzdělávacími potřebami**, systém podpory je jim uzavřen, přestože rodič plně pečující má nárok pouze na základní dávku (a právě rodiny s těmito dětmi chtějí zpravidla zůstat).
- **Opatrovnictví** (např. prarodičů), které na UK fungovalo, se v nových podmínkách ukazuje jako nefunkční.
- **Nedostatečně zafungoval OSPOD** (nedostatečné zajištění bezpečnosti dětí); problematika nezletilých matek (zvláště v romské populaci).
- **Ukrajinci nejsou zvyklí využívat sociálních služeb** – vzbuzuje to v nich pocit ponížení - je třeba komunikovat jinak!
Nefunkčnost formálních kontaktů ve zdravotnictví, **neflexibilita velkých institucí** (dlouhé čekání institucí na finanční podporu a instrukce shora atd.); v důsledku toho nedostatek pediatriů atd.
- Chybí **podpora preventivní péče** – toto v důsledku přinese nárůst potřeby péče akutní.
- Rychlé dobrovolnické řešení krizí (bez ohledu na finance) je velkým plus, ve srovnání s řešením ze strany státních/obecních institucí, které se plně odvíjí od financování.
- Je třeba zajistit podporu **zaměstnávání znevýhodněných skupin**.
- **Dezinformace** na sociálních sítích.
- Lidé, kteří využívali podpůrné sítě (formální i neformální) na UK jsou zde ztraceni.
- **Chybí proškolení neformálních podpůrných sítí v ČR (např. hostitelské rodiny)**.
- **Je třeba interkulturní práce – propojení formálních a neformálních sítí**.

Kde vidíte příležitosti pro změnu, nové nápady?

- **Zřízení překladatelské linky** pro oblast zdravotní a sociální (není třeba aby překladatel cestoval k lékaři, seděl v čekárně...). Částečně již funguje, problém je odmítání ze strany lékařů – je třeba lékaře školit, informovat a motivovat! Užitečný bude také feedback ze strany fungujících telefonických linek.
- Jak bude řešen **přístup ke zdravotní péči po ukončení zdravotního pojištění?** (ad. Lex Ukrajina II) Registrace na úřadu práce??? S tím souvisí neudržitelný tlak na kapacity lékařské péče. Co bude s těmi, kteří vypadnou ze systému? Výsledkem budou dluhy, napětí, riziko pádu do zprostředkovatelských spárů, krize. Hrozba bujení „novodobého otrokářství“ – nelegální zaměstnávání atd.

- V současné situaci nejsou naplňovány **základní lidské potřeby Ukrajinců. Dočasné ubytování neumožňuje dlouhodobou integraci** těm, kteří by jinak zvládli (dočasné bydlení = nemožnost dlouhodobě řešit umístění dětí do MŠ a ZŠ; nelze mít svého lékaře/pediatra; nelze hledat zaměstnání v místě). Toto vše vytváří sociální problémy.
- **Je třeba efektivně šířit informace:** Je třeba včas informovat, že končí podpora pojištění. – tramvaje, veřejný prostor, letáky na úřad práce, ubytovny, KACP – tam, kde proudí lidé, ale také FB – existují Ukrajinské skupiny... **NÁMĚT NA ROZESÍLÁNÍ HROMADNÝCH SMS!** Musí dohodnout „někdo nahoře“ – garance věrohodnosti. Údaje od operátorů (řada Ukrajinců již používá česká čísla).
- Je třeba zajistit **provazbu mezi mainstreamovými organizacemi** (umí poskytovat služby, ale nikdy neřešili ve vztahu k cizincům) **a cizineckým know-how specializovaných organizací.**
- **Marginalizované cílové skupiny** (postižené děti i dospělí, nezletilé matky atd.) budou ve výsledku potřebovat největší podporu – je otázkou, jestli pro ně zřizovat speciální služby, nebo se zaměřovat na řešení v rámci mainstreamu.
- **Profesionalizace interkulturních služeb.**
- Velký potenciál **skill centra** – ovšem je třeba zajistit finanční podporu a péči o děti po dobu jejich zaučování (např. zdravotních sester), v opačném případě je pro ně jediným řešením jít pracovat ihned na nekvalifikované místo. Námět na spojení do velkého projektu. Inspirace Vídeň – stipendia.
- Nezapomínat na problematiku **prostituce a prevenci souvisejících chorob.**
- Potřeba **navýšení zdravotních a sociálních kapacit** – nedostatek sociálních pracovníků, neschopnost využít sociální práci mezi nově příchozími.
- Je třeba zajistit **větší flexibilitu plánů sociálních služeb** – komunitní plány nepočítaly se současnou situací!
- Je třeba zajistit integrační aktivity u žadatelů o azyl – hrozí vytváření uzavřených komunit.
- **Řešení rozdílnosti očkovacích kalendářů u dětí** (na UK se používají jiné kombinace vakcín, jednoduché řešení není). Zatím vše závisí na rozhodnutí jednotlivců.
- Zápisy do MŠ a ZŠ – součástí přijímacího řízení je potvrzení o adrese! Vše závisí na rozhodnutí jednotlivců. Je třeba řešit sociální smír – krizová komunikace (např. kvůli přijímání UK předškoláků nebyli přijaty mladší české děti).
- Je třeba propojovat informace – **chybí centrální management.**
- **ADRA – nabízí dlouhodobé dobrovolníky do rodin** – doprovázení k integraci, ovšem lze zajistit jen do úrovně „selského rozumu“ (nejedná se o poradenství).
- Nezapomínat na **teenagery** – integrace (AGAPO).
- Je třeba **pečovat o dobrovolníky**, pomáhající – např. těch, co ubytovali = sociální prevence.

6. Kultura, komunita, komunikace

(Odstraňování jazykových a informačních bariér, komunitní práce, kultura jako prostor dialogu a identity, my x oni (majorita x uprchlíci), dialog, síťování, rozvoj spoluprací, tvorba záměrů a hledání finanční podpory, systematická práce s aktéry integrace, rozvoj kompetencí a schopností spolupracovat, dobrovolnictví, role občanské společnosti, komunikace s veřejností, přenos informací od cizinců směrem k systému, jiné...)

Co funguje, o co se můžeme opřít, co můžeme rozvíjet?

- **Silný občanský sektor**, síťování, vztahy a vazby z dřívějších aktivit, velký potenciál organizací i neformálních skupin.
- **Využívat již fungující a osvědčené akce** a ty rozvíjet (Den národnostních menšin, Meeting Brno apod.).
- **Kulturní instituce se otevírají cizincům** (tvorba, jazyk, pomoc).
- Atmosféra města – široká nabídka, živé město.
- Samo-organizace cizinců.
- **Brno 2028 – jedna z možností integrovat kulturní iniciativy, podpořit i stávající dění.**
- Multikulturalita funguje – široká nabídka.
- Zlepšení **identity Brňáka** – bydlet v Brně začíná být dobrá adresa – kultura i kvalita života.
- Kurzy vaření Ukrajinek pro Češky.
- Osobní setkávání a společná práce Ukrajinek a Češek (př.: Vesna).
- **Zlepšení komunikace úřadů** (např. ÚP).
- **Expertní dobrovolnictví** (psychoterapie, porodnictví aj.).
- Koordinační úterky (Ukrajinská iniciativa).
- Edukativní videa v ČJ i UJ.
- Aktivity Baptistické církve.
- Lístky do divadel apod. pro cizince (Expat centrum).

Kde se opakují potíže, na co jsou opakované stížnosti, jaká hrozí rizika do budoucnosti?

- **Překrývající se/dublužící se** struktury a aktivity – demotivace aktérů.
- **Vznikání nových platform a struktur, namísto využití stávajících** – finance na nové projekty bez dlouhodobé perspektivy jsou neefektivně vynakládány – weby apod.
- Pomalé plánování a strategické procesy nestíhají reálné potřeby a akceschopnost.
- **Kultura pomoci** – ne vždy vhodné chování pomáhajících – kulturní stereotypy.
- Rozdělení komunity kolem pravoslavné církve (vedení versus lokální vedení), význam víry, církve jako významného pojítko.
- **Způsob trávení volného času ve veřejném prostoru** (hlasitost, alkohol, grilování na nevhodných místech).
- Obtížné sdílení informací, vstup do komunity.
- Ne vždy navštěvované akce.
- Nepodchycení dětí bez doprovodu.
- Časová nejistota – mnoho změn.
- Chybí diskotéky pro dospělé
- Chybí kompetence a informace pomáhajícím.
- Rozbité vztahy a komunity po COVIDu.
- Otevírání velkých institucí – nutnost přípravy a vzdělávání.
- Různé projevy rasismu – Ukrajinci – Romové aj.
- Napětí mezi Ukrajinci, Rusy a Bělorusy.
- Nedostatečná kontrola dobrovolníků v čase – standardy, nezneužívání apod.

Kde vidíte příležitosti pro změnu, nové nápady?

- **Posílit koordinační roli** – MMB nebo osvědčená organizace.
- Podporovat to, co už funguje – finančně, organizačně.
- **Neposilovat segregaci**, dělat akce nejen pro Ukrajince, ale i pro Čechy a další cizince.
- **Roztříštěné informace o akcích** – ideálně jeden, nutno aktualizovat průběžně.

- Mediální kampaň – práce s **dezinformacemi, stereotypy** apod.
- **Využívat příchozích lidí se schopnostmi (umělci, aktivisté, organizátoři).**
- **Využívat lídry, známé osobnosti v komunitě.**
- **Více setkávacích akcí.**
- Využívat aktivity, kde jazyk není bariérou (tanec, hudba, arteterapie apod.).
- Opouštět to, co ostatní dělají lépe, dbát na efektivitu a netříštění sil.
- Kulturní akce využívat k **diskuzím, setkávání** apod.
- Buddy system: pro teenagery (NESEHNUTÍ aj.), pro rodiny **Rodiny společně** (Vesna).
- Organizovat setkávání dobrovolníků.
- Svépomocné skupiny se specifickými potřebami – za účasti expertů.
- Aplikovat standardy dobré práce – práce dobrovolníků, supervize apod.
- Rozvíjet citlivost vůči kulturním rozdílům.
- Využití kanálu konzulátu.
- Zvát ukrajinské „hvězdy“.